

Міністерство охорони здоров'я України
Полтавський державний медичний університет

Кафедра українознавства та гуманітарної підготовки

«УЗГОДЖЕНО»

Гарант освітньо-професійної
програми «Медсестринство»
“28” серпня 2024 р.

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Голова вченої ради
стоматологічного факультету
Протокол від 28 серпня 2024р. №1

СИЛАБУС

«Українська мова (за професійним спрямуванням)»

(назва навчальної дисципліни)

обов'язкова навчальна дисципліна

освітньо-професійний рівень	перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
галузь знань	22 «Охорона здоров'я»
спеціальність	223 «Медсестринство»
спеціалізація	01 Медсестринство
кваліфікація освітня	бакалавр медсестринства
кваліфікація професійна	сестра медична/брат медичний
освітньо-професійна програма	Медсестринство
форма навчання	денна
курс та семестр вивчення навчальної дисципліни	I курс, I семестр

«УХВАЛЕНО»

на засіданні кафедри
українознавства та гуманітарної
підготовки
Протокол від 28.08.2024 р. №1

ДАНІ ПРО ВИКЛАДАЧІВ, ЯКІ ВИКЛАДАЮТЬ НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Прізвище, ім'я, по батькові викладача (викладачів), науковий ступінь, учене звання	старший викладач закладу вищої освіти кафедри українознавства та гуманітарної підготовки. В.Г. Юфименко
Профайл викладача (викладачів)	https://ukrstudy.pdmu.edu.ua/team
Контактний телефон	099 067 09 79 Юфименко В.Г.
Е-mail:	v.yufymenko@pdmu.edu.ua
Сторінка кафедри на сайті ПДМУ	https://ukrstudy.pdmu.edu.ua/

ОСНОВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Обсяг навчальної дисципліни

Кількість кредитів / годин – 3/90, із них:

Лекції (год.) – _____

Практичні (семінари) (год.) – 30

Самостійна робота (год.) – 60

Вид контролю _____ **ПМК**

Ознаки навчальної дисципліни

Характер дисципліни (обов'язкова/ вибіркова) __обов'язкова__

Рік навчання __I__

Семестр __I__

Політика навчальної дисципліни

Політика навчальної дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)» відповідає Цілям сталого розвитку ПДМУ.

Організація освітнього процесу за освітньою компонентою «Українська мова (за професійним спрямуванням)» реалізується на кафедрі українознавства та гуманітарної підготовки Полтавського державного медичного університету відповідно до Положення про організацію освітнього процесу в Полтавському державному медичному університеті та інших чинних нормативних документів.

<https://www.pdmu.edu.ua/n-process/department-npr/normativni-dokumenti>

Положення про академічну доброчесність здобувачів вищої освіти та співробітників Полтавського державного медичного університету

Правил внутрішнього розпорядку для студентів Полтавського державного медичного університету

Положення про організацію та методику проведення оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти в Полтавському державному медичному університеті

Положення про організацію самостійної роботи студентів у Полтавському державному медичному університеті

Положення про відпрацювання пропущених занять і незадовільних оцінок здобувачами вищої освіти Полтавського державного медичного університету

Положення про порядок формування індивідуальних освітніх траєкторій здобувачами вищої освіти Полтавського державного медичного університету

Положення про порядок перезарахування навчальних дисциплін та визначення академічної різниці в Полтавському державному медичному університеті

Положення про апеляцію результатів підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти

Положення про рейтинг здобувачів вищої освіти Полтавського державного медичного університету

Положення про матеріальне заохочування за успіхи у навчанні студентів Полтавського державного медичного університету.

Положення про дистанційну форму навчання у Полтавському державному медичному університеті

Положення про порядок створення та організацію роботи екзаменаційної комісії для атестації здобувачів вищої освіти в Полтавському державному медичному університеті

Положення про неформальну та інформальну освіту учасників освітнього процесу Полтавського державного медичного університету

Положення про платформу електронного забезпечення освітнього процесу ЕрLATO в ПДМУ

Положення щодо врегулювання питань академічної мобільності учасників освітнього процесу ПДМУ

Положення про внутрішню академічну мобільність в ПДМУ

Усі вищеперелічені документи розміщені на сторінці відділу з науково-педагогічної роботи та організації навчально-наукового процесу ПДМУ <https://www.pdmu.edu.ua/n-process/departement-npr/normativni-dokumenty>

Проведення освітнього процесу за дисципліною компонентом «Українська мова (за професійним спрямуванням)» в особливих умовах (військовий стан, карантин під час пандемії та ін.) відбувається за допомогою технології дистанційного навчання, зокрема практичні заняття проводяться з використанням платформ ZOOM, Coogole Meet, Coogole Classroom.

Вивчаючи навчальний предмет «Українська мова (за професійним спрямуванням)», студент Університету має право на безпечні і нешкідливі умови навчання, праці та побуту;

якісні освітні послуги;

справедливе та об'єктивне оцінювання результатів навчання;

повагу людської гідності;

захист під час освітнього процесу від приниження честі та гідності, будь-яких форм насильства та експлуатації, булінгу (цькування), дискримінації за будь-якою ознакою, пропаганди та агітації, що завдають шкоди здоров'ю студента;

безоплатне користування навчальною, науковою базами Університету та бібліотекою, у порядку, передбаченому Статутом;

доступ до інформаційних ресурсів і комунікацій, що використовуються в освітньому процесі та науковій діяльності;

відзначення за успіхи у навчанні, науково-дослідній і громадській роботі.

Вивчаючи навчальний предмет «Українська мова (за професійним спрямуванням)», студент Університету зобов'язаний:

виконувати вимоги Законів України, інших нормативно-правових актів, Статуту Університету, Правил внутрішнього розпорядку академії, поважати гідність, права, свободи та законні інтереси всіх учасників освітнього процесу та дотримуватися етичних норм;

виконувати вимоги з охорони праці, техніки безпеки, виробничої санітарії, протипожежної безпеки, передбачені відповідними правилами та інструкціями;

виконувати вимоги навчального плану у терміни, визначені графіком навчального процесу та індивідуального навчального плану;

дотримуватись академічної доброчесності та досягати визначених для відповідного рівня вищої освіти результатів навчання. Дотримання академічної доброчесності студентом передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання; посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Студент зобов'язаний систематично відвідувати усі види занять з української мови як іноземної, приходити на заняття своєчасно, відповідно до розкладу занять; відпрацювати всі пропущені заняття; підтримувати порядок в аудиторіях, навчальних приміщеннях кафедри українознавства та гуманітарної підготовки, дбайливо та охайно ставитися до майна Університету (меблів, обладнання, підручників, книжок тощо).

Студентові Університету забороняється:

порушувати графік навчального процесу і допускати невиконання навчального плану та індивідуального навчального плану без поважних на те причин; запізнюватися на заняття;

пропускати заняття без поважних причин;

протягом заняття виходити з аудиторії без дозволу викладача;

користуватись під час занять мобільним телефоном і іншими засобами зв'язку та отримання інформації без дозволу викладача;

займатись сторонньою діяльністю, відволікати інших студентів та заважати викладачу.

Систематичне відвідування усіх видів навчальних занять є обов'язковим.

ПДМУ регламентує процедуру визнання результатів навчання, досягнутих здобувачами вищої освіти шляхом неформальної та/або інформальної освіти.

Викладач пред'являє вимоги до студента при вивченні дисципліни та ґрунтується на засадах академічної доброчесності. Вимоги можуть стосуватися відвідування занять (неприпустимість пропусків, запізнень і т.п.); правил

поведінки на заняттях (активну участь, виконання необхідного мінімуму навчальної роботи, відключення телефонів та ін.); заохочень та стягнень (за що можуть нараховуватися або відніматися бали тощо).

Опис навчальної дисципліни (анотація)

«Українська мова (за професійним спрямуванням)» - дисципліна, що передбачає формування національно-мовної особистості, комунікативних навичок майбутніх спеціалістів, студіювання особливостей фахової мови.

Пререквізити й постреквізити навчальної дисципліни (міждисциплінарні зв'язки)

Пререквізити (шкільний курс української мови).

Постреквізити. Інтегрується з дисциплінами українознавчого і філологічного спрямування й з іншими дисциплінами на рівні використання фахової нормативної лексики (медичної термінології).

«Українська мова (за професійним спрямуванням)» як навчальна дисципліна:

- а) ґрунтується на здобутих під час навчання в середній загальноосвітній школі базових знаннях із сучасної української літературної мови;
- б) закладає основи фахової мови медичного працівника з перспективою використання здобутих знань у професійній діяльності;
- в) продовжує формувати мовну компетенцію, комунікативні навички майбутніх спеціалістів і сприяє становленню національно свідомої особистості.

Мета та завдання навчальної дисципліни:

мета – сформувати мовну культуру й високий рівень фахового й ділового спілкування майбутніх медичних працівників; продовжувати формувати національно-мовну особистість, комунікативні навички майбутніх спеціалістів, студіювати особливості фахової мови; навчити студентів правильно використовувати фахову нормативну лексику; грамотно й оперативно укладати зразки медичної документації; забезпечення досягнень Цілей сталого розвитку, місії ПДМУ;

основні **завдання** вивчення дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)» такі:

- засвоєння основоположних понять із курсу «Українська мова (за професійним спрямуванням)»;
- усвідомлення значимості державної мови в професійному спілкуванні;
- оволодіння основами фахової мови медичного працівника;
- опанування норм укладання медичних документів.

Компетентності й результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна (інтегральна, загальні, спеціальні, матриця компетентностей)

З метою реалізації Цілей сталого розвитку і згідно з ОПП дисципліна забезпечує набуття студентами **компетентностей**:

інтегральна: Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та

практичні проблеми у сфері медсестринства або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів відповідної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов;

загальні:

- Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
- Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
- Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
- Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.
- Здатність приймати обґрунтовані рішення.
- Здатність працювати в команді.
- Навички міжособистісної взаємодії.
- Здатність діяти на основі етичних міркувань

спеціальні (фахові, предметні):

- Здатність застосовувати професійні та правові стандарти в повсякденній професійній практиці.
- Профілактична діяльність медичної сестри, направлена на збереження і зміцнення здоров'я, попередження захворювань й інформування та навчання пацієнта та членів його родини.

Програмні результати навчання.

- Здійснювати медсестринське адміністрування.
- Організовувати та проводити навчання пацієнтів та членів їхніх родин з медичних питань.
- Проводити медико-гігієнічну пропаганду.
- Належно вести відповідну медичну документацію.
- Демонструвати вміння ефективної професійної комунікації в усній, письмовій формах українською та англійською мовами для реалізації академічної мобільності, ефективного обміну професійною інформацією.

- Критично оцінювати результати наукових досліджень та здійснювати пошук потрібної наукової інформації у сфері охорони здоров'я, аналізувати інформацію, здійснювати дослідження, формулювати за його результатами висновки.

Результати навчання для дисципліни:

по завершенню вивчення навчальної дисципліни студенти повинні

знати:

- поняття мови як суспільного явища, усвідомлювати її роль у житті кожної людини, народу, держави;
- спільне та відмінне між мовою та мовленням, сучасною розмовною та сучасною літературною мовами;
- функціональні стилі сучасної української літературної мови загалом та ознайомитись із дистинктивними ознаками наукового медичного тексту;
- засвоїти поняття поняття ОДС: «документ», «діловодство», «документообіг», «реквізит», «бланк», «формуляр» та ін.;
- сформувати вміння і навички правильного оформлення документів різних типів, високий рівень грамотного й оперативного укладання основних різновидів професійної документації;
- загальні та специфічні функції документів, реквізити документів;
- про специфіку усної та писемної форм української мови в науковому й офіційно-діловому стилях із урахуванням фахової спрямованості;
- знати жанрові особливості публічного виступу.

вміти:

- зробити висновки про фахове мовлення як складник загальнонаціональної мови;
- застосовувати лексико-граматичні категорії сучасної української літературної для вироблення оптимальної мовної поведінки в професійній сфері;
- використовувати лексичні, морфологічні, синтаксичні мовні засоби відповідно до комунікативних намірів; розвивати практичні навички правильного використання різних мовних засобів відповідно до сфери і мети висловлювання;
- вміти користуватися сучасними медичними словниками;
- мати активний мовленнєвий словник фахової термінологічної лексики;
- вміти вільно володіти багатими виражальними засобами мови на лексичному, правописному і морфологічному рівнях;
- демонструвати навички володіння культурою усного та писемного професійного мовлення; постійно удосконалювати культуру писемного та усного мовлення;
- постійно студіювати навички етичного професійного дискусивно-полемічного спілкування медичних фахівців;

- уміти застосувати лексико-граматичні категорії сучасної української літературної мови для вироблення оптимальної мовної поведінки в професійній сфері;
- володіти термінологічною лексикою, навичками роботи з медичною документацією;
- володіти усними та писемними нормами мовленнєвого етикету в професійній діяльності медичного працівника;
- диференціювати функціональні стилі сучасної української літературної мови загалом та дистинктивні ознаки наукового медичного тексту;
- укладати основні адміністративно-канцелярські та медичні документи;
- володіти мовою на рівні фахового спілкування в усьому багатстві лексичних, морфологічних синтаксичних, стилістичних засобів, зокрема термінологічного запасу;
- уміти складати, перекладати й редагувати тексти медичної спрямованості.

Структура навчальної дисципліни

Зміст змістових модулів і тем	Кількість годин				
	усього	у тому числі			
		лекції	семінари	практичні	СРС
	90	-	-	30	60
МОДУЛЬ 1. Українська мова за професійним спрямуванням					
Змістовий модуль 1. Стилєві особливості ділового та професійного спілкування.					
Тема 1. Сучасна українська мова як засіб професійного спілкування				2	4
Тема 2. Стилістичний аспект фахової мови фахівців галузі охорони здоров'я				2	6
Тема 3. Вимоги до складання й оформлення адміністративно-канцелярських документів. Професійна документація фахівців галузі охорони здоров'я				2	6

Змістовий модуль 2. Лексико-граматичні та правописні особливості фахового мовлення фахівців галузі охорони здоров'я. Культура публічного виступу					
Тема 4. Науковий стиль у фаховому мовленні				2	4
Тема 5. Термінологія у професійному спілкуванні. Особливості української медичної термінології				2	4
Тема 6. Особливості українського мовленнєвого етикету. Мовленнєвий етикет фахівця галузі охорони здоров'я				2	4
Тема 7. Лексичний аспект професійної мови фахівців галузі охорони здоров'я. Фразеологізовані одиниці у фаховому мовленні				2	4
Тема 8. Словники в професійному спілкуванні				2	4
Тема 9. Пароніми в медичній (фармацевтичній) лексиці				2	2
Тема 10. Правописний аспект української мови за професійним медичним спрямуванням				2	4
Тема 11. Морфологічний аспект медичної професійної мови				2	4
Тема 12. Морфологічний аспект медичної професійної мови				2	4
Тема 13. Синтаксичний аспект професійної мови фахівців галузі охорони здоров'я				2	2

Тема 14. Культура мовлення фахівців галузі охорони здоров'я. Публічний виступ та його жанри				2	4
Тема 15. ПМК				2	4

Тематичний план практичних занять за модулями і змістовими модулями із зазначенням основних питань, що розглядаються на практичному занятті

№ з/п	Назва теми, короткий зміст	К-ть годин
	М.1 Українська мова за професійним спрямуванням	
	Змістовий модуль 1 Сильові особливості ділового та професійного спілкування.	
1	Сучасна українська мова як засіб професійного спілкування. Мова як суспільне явище. Мова та мовлення в житті суспільства. Українська мова серед інших мов світу. Мова та держава. Функції мови. Літературна мова. Типи мовних норм. Спілкування як інструмент професійної діяльності. Мова професійного спілкування як функціональний різновид сучасної української літературної мови. Медична професійна мова в історії української літературної мови. Професійна мовнокомунікативна компетенція. Основи офіційно-ділового й наукового стилів у мові медицини. Мовні особливості офіційно-ділового стилю. Основні поняття офіційно-ділового стилю. Особливості основних реквізитів.	2
2	Стилістичний аспект фахової мови фахівців галузі охорони здоров'я Стилі СУМ. Типологія стилів. Офіційно-діловий стиль, його варіанти, підстилі. Професійна сфера як інтеграція офіційно-ділового, наукового і розмовно-побутового стилів. Взаємодія функціональних стилів сучасної української мови у сфері фахового мовлення. Поняття «спеціальна мова», «професійна мова», «професійне спілкування». Сучасна українська літературна мова як основа спеціальної мови. Різновиди медичної професійної мови: мова медицини (медична наукова мова), медична розмовна мова, медична ділова мова, мова медичної реклами.	2

3	Вимоги до складання й оформлення адміністративно-канцелярських документів. Професійна документація фахівців галузі охорони здоров'я. Історія розвитку діловодства. Сучасне діловодство в Україні. Поняття про документ, документацію, документування, діловодство. Нормативна база, що регулює процеси створення та зберігання документів. Уніфікація та стандартизація документів. Класифікація документів. Автобіографія, заява, характеристика, резюме. Призначення та особливості оформлення. Доручення, розписка, пояснювальна записка. Види документів з кадрово-контрактних питань. Призначення організаційно-розпорядчих документів. Призначення, особливості, види довідково-інформаційних документів. Особові документи. Заява. Розпорядчі документи. Обліково-фінансові документи. Господарсько-договірні документи. Довідково-інформаційні документи. Організаційні документи. Доручення, розписка, пояснювальна записка. Види документів з кадрово-контрактних питань. Призначення організаційно-розпорядчих документів. Призначення, особливості, види довідково-інформаційних документів. Діловодство у медичних закладах. Медичні документи стаціонару. Медична документація поліклініки. Медична документація відділення. Основні вимоги до укладання найпоширеніших зразків медичної документації (рецепт, довідка, індивідуальна картка хворого, листок непрацездатності, протокол операції, індивідуальна карта амбулаторного хворого, бланк направлення хворого на аналіз і т.д.). Стандартизація медичної документації. Необхідність дотримання високого рівня культури писемного мовлення фахівця галузі охорони здоров'я.	2
	Змістовий модуль 2. Лексико-граматичні та правописні особливості фахового мовлення фахівців галузі охорони здоров'я. Культура публічного виступу	
4	Науковий стиль у фаховому мовленні. Структура та види наукового тексту. Науковий стиль: ключові ознаки, мовні засоби, підстили та жанри, функціональне призначення. Форми запису готового тексту (першоджерела). Виписки, план, тези. Особливості конспектування. Реферат як форма опрацювання наукової літератури. Анотація і реферат-резюме. Тези. Стаття. Оформлення наукового тексту, цитат, посилань,	2

	бібліографії. Рецензія і відгук. Правила скорочення в наукових і ділових текстах. Технічні правила переносу. Англізми в українській мові. Англізми в українському студентському сленгу.	
5	Термінологія у професійному спілкуванні. Лексико-семантичні відношення в науковій термінології. Труднощі перекладу широковживаних слів і словосполучень у офіційно-діловому стилі (ОДС) і науковому стилі мови медицини. Особливості української медичної (фармацевтичної) термінології. Особливості української медичної (фармацевтичної) термінології. Поняття про термінознавство, терміносистему, термінологію, термін. Джерела збагачення термінологічної системи мови. Загальнонаукова, міжгалузева й вузькоспеціалізована термінологія. Медичні терміни, професіоналізми та медичний жаргон. Поняття «номенклатура»; номени (номенклатурні одиниці) як різновид термінів. Культура терміновживання. Терміни в різних стилях мови. Сучасний стан і проблеми української медичної термінології. Особливості вживання україномовних медичних термінів на позначення утворів щелепно-лицевої ділянки.	2
6	Особливості українського мовленнєвого етикету. Мовленнєвий етикет фахівця галузі охорони здоров'я. Культура мовлення, ознаки, що її характеризують. Мовленнєвий етикет, його історія, структура, види, призначення. Поняття про мовний, мовленнєвий і спілкувальний етикет. Комунікативні особливості вітання. Етикетні правила знайомства. Фатичні фрази. Етикетні формули прощання. Комунікативні особливості запрошення, вибачення. Правила телефонного етикету. Український мовленнєвий етикет як виразник етнічної самобутності, модель універсальної мовної діяльності народу. Особливості етикету офіційно-ділового та наукового спілкування.	2
7	Лексичний аспект професійної мови фахівця галузі охорони здоров'я. Фразеологізовані одиниці у фаховому мовленні Типові помилки вживання мовних кліше та їх корекція. Поняття про лексику, лексикологію та фразеологію. Слово, його лексичне значення. Лексика сучасної української мови за її походженням та сферою вживання.	2

	Лексичний аспект професійної мови медиків. Проблеми вживання українськомовної медичної (фармацевтичної) лексики. Мовні помилки й росіянізми в медичній лексиці. Мовні кліше, складені найменування, штампи як фразеологічні вислови номінативного типу. Особливості використання лексичних одиниць у мовленні працівників галузі охорони здоров'я. Унормовані лексичні синоніми в медичній лексиці.	
8	Словники в професійному спілкуванні. Типи словників, їхня функція та роль у підвищенні мовленнєвої культури. Поняття про лексикографію, енциклопедичні й лінгвістичні словники. Медичні словники та довідники. Сучасна кодифікаційна практика. Організація ресурсів національної словникової бази. Український електронний словник. Роль словників у підвищенні мовної культури медичних працівників. Типові помилки слововживання у мовленні фахівців галузі охорони здоров'я. Труднощі вибору слова в різних ситуаціях спілкування. Медичні словники. Складні випадки перекладу в професійній лексиці фахівців галузі охорони здоров'я.	2
9	Пароніми в медичній лексиці Найуживаніші пароніми в мові медицини. Важливість знання паронімії для майбутнього фахівця галузі охорони здоров'я.	2
10	Правописний аспект української мови за професійним медичним спрямуванням Складні випадки перекладу в професійній лексиці фахівців галузі охорони здоров'я. Труднощі наголошення українських медичних термінів, апостроф у медичних термінах. Подвоєння приголосних у медичних термінах. Труднощі правопису префіксів у медичних термінах. Труднощі правопису медичних термінів із префіксальним словотворенням Спеціальні медичні та фармацевтичні скорочення. Правопис складних іменників - медичних термінів. Правопис складних прикметників - медичних термінів. Труднощі вживання іменників у медичній лексиці.	2
11	Морфологічний аспект медичної професійної мови Поняття про морфологію, морфологічні норми. Частини мови як основні морфологічні одиниці, принципи їх класифікації. Морфологічні категорії та синтаксичні	2

	властивості самостійних частин мови. Специфіка використання граматичних форм самостійних частин мови в текстах документів. Особливості вживання самостійних частин мови в професійній мові медицини. Труднощі вживання іменників у медичній лексиці. Творення ступенів порівняння прикметників.	
12	Морфологічний аспект медичної професійної мови Особливості вживання числівників у мові медика. Специфіка відмінювання й сполучуваності числівників. Особливості вживання займенників. Особливості вживання дієприкметників і дієприслівників. Особливості вживання окремих прислівників. Особливості вживання службових частин частин мови в професійній мові медицини. Уживання прийменників у професійній мові медика Уживання прийменників у професійній мові медика.	2
13	Синтаксичний аспект професійної мови фахівців галузі охорони здоров'я. Поняття про синтаксис. Типи синтаксичних одиниць. Головні та другорядні члени речення. Принципи класифікації речень. Складні випадки координації присудка з підметом; керування та узгодження в словосполученнях. Варіанти порушень синтаксичних норм. Особливості побудови простих речень. Типові огріхи, пов'язані з побудовою складних речень. Синтаксичні особливості текстів ділових паперів. Специфіка перекладу словосполучень із прийменником по в медичних текстах. Специфіка перекладу словосполучень із прийменником при. Особливості вживання прийменників відповідно до, згідно з, у-в, з-із-зі. Уживання сполучників і, й, та як засіб милозвучності.	2
14	Культура мовлення фахівців галузі охорони здоров'я. Публічний виступ та його жанри Культура мовлення медиків як невід'ємна частина лікарської деонтології. Ятрогенний вплив слова. Особливості спілкування медичних працівників у різних мовленнєвих ситуаціях. Історія та теорія ораторського мистецтва. Публічний виступ як жанровий різновид ораторського мистецтва. Культура сприймання публічного виступу. Доповідь, промова, лекція, повідомлення як жанри публічного виступу. Публічний виступ як важливий засіб комунікації переконання. Академічна риторика. Поняття про ораторську (риторичну) компетенцію. Мистецтво аргументації. Техніка і тактика аргументування. Мовні	2

	засоби переконання. Комунікативні вимоги до мовної поведінки під час прилюдного виступу. Мистецтво презентації.	
15	ПМК	2
	Усього	30

Самостійна робота

Модуль 1.

Українська мова за професійним спрямуванням

Лексико-граматичні та правописні особливості фахового мовлення медиків. Стильові особливості ділового та професійного спілкування.

Культура публічного виступу

№п/п	Тема	Кількість годин
1	Підготовка до практичних занять – теоретична підготовка та опрацювання практичних навичок	30
2	Опрацювання тем, що не входять до плану аудиторних занять із зазначенням основних питань, що повинні бути вивчені	
	1. Українська мова (за професійним спрямуванням) як навчальна дисципліна Предмет і завдання курсу, його наукові основи. Поняття національної та літературної мови. Найістотніші ознаки літературної мови. Мова професійного спілкування як функціональний різновид української літературної мови. Професійна мовнокомунікативна компетенція. Мовні норми. Мовне законодавство та мовна політика в Україні. Українська мова серед інших мов світу.	2
	2. Стандартизація документації. Культура її оформлення Функціональні стилі української мови та сфера їх застосування. Основні ознаки функціональних стилів. Офіційно-діловий стиль сучасної української літературної мови: становлення та розвиток. Особливості використання мовних засобів у	2

	офіційно-діловому стилі. Документ як основний вид офіційно-ділового стилю. Класифікація та реквізити документів. Вимоги до тексту документа і його оформлення.	
	3. Ділові папери як засіб писемної професійної комунікації Офіційно-діловий стиль сучасної української літературної мови: становлення та розвиток. Кліше. Особливості використання мовних засобів у офіційноділовому стилі.	2
	4. Синтаксичні особливості ділових паперів Прес-реліз. Види прес-релізів. Особливості оформлення звітів. Службові записки. Реквізити службових записок. Правила оформлення. Протокол, витяг з протоколу. Типи службових листів. Реквізити листів та їх оформлювання. Особливості оформлення доручення та розписки	2
	5. Медична професійна мова в історії української літературної мови Творення вторинних лексем як один із засобів поповнення усного медичного спілкування.	2
	6. Структура та види наукового тексту Становлення і розвиток наукового стилю української мови. Особливості наукового тексту і професійного наукового викладу думки. Мовні засоби наукового стилю. Оформлювання результатів наукової діяльності. План, тези, конспект як важливий засіб організації розумової праці. Анотування і реферування наукових текстів. Основні правила бібліографічного опису джерел, оформлювання покликань. Реферат як жанр академічного письма. Складові реферату. Стаття як самостійний науковий твір. Вимоги до наукової статті. Основні вимоги до виконання та оформлювання курсової, бакалаврської робіт. Рецензія, відгук як критичне осмислення наукової праці. Науковий етикет	2
	7. Особливості використання лексичних одиниць у мовленні медиків	2

	Бездоганне знання мови як чинник кар'єрного зростання. Діалог як одна з форм спілкування між лікарем і пацієнтом. Види діалогів. Основні етапи становлення і розвитку української медичної термінології. Термін та його ознаки. Термінологія як система. Види та структура термінів. Джерела та способи творення термінів певного фаху. Сучасні проблеми української термінології. Українські електронні словники.	
	8. Сучасний стан і проблеми української медичної термінології Історія і сучасні проблеми української термінології. Теоретичні засади термінознавства та лексикографії. Термін та його ознаки. Термінологія як система. Загальнонаукова, міжгалузева і вузькоспеціальна термінологія. Термінологія вибраного фаху. Способи творення термінів певного фаху. Нормування, кодифікація і стандартизація термінів.	2
	9. Типові помилки слововживання в мовленні лікарів Основні труднощі слововживання у діловому та професійному мовленні. Мовні помилки. Типи словників, їх функція та роль у підвищенні мовленнєвої культури.	2
	10. Особливості використання самостійних та службових частин мови в текстах ділових документів Морфологічні та синтаксичні норми сучасної української літературної мови у професійному спілкуванні. Особливості вживання граматичних форм іменників, числівників, дієприкметників.	2
	11. Особливості спілкування медичних працівників у різних комунікативних ситуаціях Функції та види бесід. Співбесіда з роботодавцем. Етикет телефонної розмови. Етичні питання використання мобільних телефонів. Мистецтво перемовин. Збори як форма прийняття колективного рішення. Індивідуальні і колективні форми фахового спілкування. Форми організації дискусій. „Мозковий	2

	штурм”. Технологія його проведення. Особливості проведення різних видів нарад. Візитна картка. Особливості оформлення.	
	12 Форми і види перекладу. Правописний аспект української мови за професійним медичним спрямуванням Типові помилки під час перекладу наукової літератури українською мовою. Особливості редагування текстів наукового стилю.	2
	13. Культура мови медиків. Мова і культура мовлення в житті професійного комунікатора. Публічний виступ та його жанри Комунікативні ознаки культури мови. Публічний виступ як важливий засіб комунікації переконання. Мистецтво аргументації. Техніка і тактика аргументування. Мовні засоби переконання. Комунікативні вимоги до мовної поведінки під час публічного виступу. Індивідуальні та колективні форми фахового спілкування. Бесіда. Телефонна розмова. Мистецтво перемовин. Збори як форма прийняття колективного рішення. Нарада. Дискусія.	2
3	Підготовка до підсумкового модульного контролю	4
	Разом	60

Індивідуальні завдання

На кожному занятті студенти виконують індивідуальні профілізовані завдання у вигляді тестів, текстів для перекладу і редагування, відповідних вправ.

Зразок. Варіант 1. Перекладіть речення українською мовою

- 1) Наблюдается усложненный прием пищи.*
- 2) Больной, что Вас беспокоит?*
- 3) Прием терапевта с 9 часов утра.*
- 4) Больному назначен прием валидола.*
- 5) Профилактические мероприятия предупреждают заболевания.*
- 6) Окончательный диагноз установили быстро.*
- 7) Предварительный диагноз подтвердился.*

Індивідуальні завдання, за які студенти можуть набрати додаткові бали, виконуються під час участі у мовно-літературних конкурсах. Бали за індивідуальну роботу можуть отримати студенти за призові місця у Міжнародному конкурсі з української мови імені Петра Яцика, Міжнародному мовно-літературному конкурсі учнівської та студентської молоді імені Тараса Шевченка, Всеукраїнській студентській олімпіаді з дисципліни, Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт. Бали за індивідуальні завдання нараховуються студентові за 1-3 місце.

Кількість балів, які яка нараховується за індивідуальні завдання, залежить від їх обсягу та значимості, але не більше **10 балів**. Вони додаються до суми балів, набраних студентом за поточну навчальну діяльність.

Перелік теоретичних питань для підготовки студентів до ПМК

1. Сучасна українська мова як засіб професійного спілкування.
2. Українська мова (за професійним спрямуванням) як навчальна дисципліна.
3. Особливості використання лексичних одиниць у мовленні медичного працівника.
4. Лексичний аспект професійної мови медиків. Фразеологізовані одиниці у фаховому мовленні.
5. Термінологія в професійному спілкуванні. Лексико-семантичні відношення в науковій термінології. Особливості української медичної термінології.
6. Словники в професійному спілкуванні. Типи словників, їхні функції й роль у підвищенні мовленнєвої культури.
7. Пароніми в медичній лексиці.
8. Правописний аспект української мови за професійним медичним спрямуванням.
9. Морфологічний аспект медичної професійної мови.
10. Синтаксичний аспект професійної мови медиків.
11. Особливості українського мовленнєвого етикету. Комунікативні ознаки культури мовлення. Мовленнєвий етикет медичного працівника.
12. Публічний виступ і його жанри. Культура сприймання публічного виступу.
13. Стилістичний аспект фахової мови медичних працівників.
14. Науковий стиль у фаховому мовленні. Структура й види наукового тексту.

15. Культура писемного ділового мовлення: загальна характеристика.
16. Вимоги до складання й оформлення адміністративно-канцелярських документів.
17. Професійна документація медиків. Особливості її складання й оформлення.
18. Медична професійна мова в історії української літературної мови.
19. Сучасний стан і проблеми української медичної термінології.
20. Типові помилки слововживання в мовленні медичного працівника.
21. Особливості використання самостійних і службових частин мови в текстах ділових документів.
22. Синтаксичні особливості текстів ділових паперів.
23. Особливості спілкування медичних працівників у різних комунікативних ситуаціях.
24. Усне спілкування у сфері професійної діяльності медичного працівника.
25. Структура й види наукового тексту.
26. Ділові папери як засіб писемної професійної комунікації.
27. Стандартизація медичної документації. Культура її оформлення й читання.

Перелік практичних навичок до ПМК

- Уміння застосовувати лексико-граматичні категорії сучасної української літературної мови для вироблення оптимальної мовної поведінки в професійній сфері.
- Володіння термінологічною лексикою, навичками роботи з вузькоспеціалізованими словниками.
- Аналіз доцільності використання лексичних, морфологічних, синтаксичних мовних засобів відповідно до комунікативних намірів.
- Опанування усними й писемними нормами мовленнєвого етикету в професійній діяльності медичного працівника.
- Знання жанрових особливостей публічного виступу.
- Здатність диференціювати функціональні стилі сучасної української літературної мови загалом і дистинктивні ознаки наукового медичного тексту.
- Розвиток навичок укладання основних адміністративно-канцелярських і медичних документів, редагування перекладних текстів.

Методи навчання

На практичних заняттях застосовуються три групи методів навчання: словесні, наочні, практичні:

- **словесні (вербальні) методи навчання:** лекція, пояснення, розповідь, бесіда, інструктаж;
- **наочні методи:** спостереження, використання посібників, ілюстрація;
- **практичні методи:** виконання індивідуальних письмових практичних завдань.
- При проведенні практичних занять використовуються такі методи навчання: *діагностування* (бесіда, спостереження, тестування, творчі та

самостійні роботи); *інформування* (демонстрація, консультування, розповідь, групове навчання, підсумковий тестовий модульний контроль); *самостійна робота* (дослідження наукових та інформаційних джерел); *практична робота* (виконання тренувальних вправ та завдань); *розвиток творчої діяльності* (здійснення мовних розвідок); *операційний метод* (ділові ігри, самокритика, розв'язання комунікативних ситуацій).

Форми та методи оцінювання

Оцінювання - це один із завершальних етапів навчальної діяльності студента та визначення успішності навчання. При оцінюванні надається перевага стандартизованим методам: тестуванню, структурованим індивідуальним письмовим роботам.

При засвоєнні кожної теми модуля за поточну навчальну діяльність студента виставляються оцінки за чотирибальною традиційною шкалою, які конвертуються у бали залежно від тем у модулі.

Стандартизовані узагальнені критерії оцінювання знань студентів:

– **5 «відмінно»** – студент володіє не менш ніж 90% знань з теми як під час опитування, так і тестового контролю. Добре орієнтується в предметній термінології. Чітко формулює відповіді на поставлені запитання. Практична робота виконується в повному обсязі.

– **4 «добре»** – студент володіє знаннями в обсязі не менш ніж 75 – 89%, допускає несуттєві помилки, які виправляє, відповідаючи на запитання. Під час виконання тестових завдань відповідає на 75% питань. Практична робота виконана в повному обсязі, допускаються незначні помилки.

– **3 «задовільно»** – студент володіє знаннями по темі в обсязі не менше 60 – 74%, під час тестування відповідає не менш ніж на 60% запитань. Відповіді недостатньо точні, навідні запитання їх не відкореговують. Не в повному обсязі виконано практичну роботу.

– **2 «незадовільно»** – студент не засвоїв необхідний мінімум знань з теми заняття та тестування в межах 59%. Нездатний відповідати на навідні запитання, оперує неточними формулюваннями. Завдання тестового контролю виконані менш ніж на 59%. Практичними навичками не володіє.

Максимальна кількість балів, яку може набрати студент при вивченні модуля вираховується шляхом множення кількості балів, що відповідають оцінці «5», на кількість тем у модулі з додаванням балів за індивідуальну самостійну роботу і дорівнює 120 балам.

Поточний контроль здійснюється на кожному практичному занятті відповідно до конкретних цілей теми. Застосовуються види об'єктивного (стандартизованого) контролю теоретичної та практичної підготовки студентів.

Конвертація оцінки за традиційною 4-бальною шкалою у багатобальну (максимум 120 балів) проводиться лише після поточного заняття, що передуює іспиту.

Мінімальна кількість балів, яку може набрати студент при вивченні модуля. Вирахується шляхом множення кількості балів, що відповідають оцінці «3», на кількість тем у модулі.

Результати складання студентом ПМК вносяться у відомість обліку успішності, індивідуальний навчальний план та залікову книжку студента. Оцінка з дисципліни виставляється студенту не пізніше ніж на наступний робочий день після іспиту.

Система поточного та підсумкового контролю

Поточна навчальна діяльність студентів контролюється на практичних заняттях відповідно до конкретної мети заняття та під час індивідуальної роботи викладача зі студентами. Викладачі застосовують систему профілізованих індивідуальних завдань, блок тестових завдань, усне опитування, написання зразків основних документів згідно з розробленими методичними вказівками. Застосовуються також такі засоби діагностики рівня підготовки студентів:

- усний;
- письмовий;
- практична перевірка (система тренувальних вправ і творчих завдань);
- тестовий (блок тестових завдань);
- програмований контроль (для відпрацювання пропущених практичних занять);
- самостійна робота;
- написання наукових повідомлень;
- самоконтроль, самооцінка.

Види контролю:

- попередній (вихідний);
- поточний;
- ПМК.

Форма підсумкового контролю успішності навчання – підсумковий модульний контроль (**ПМК**).

Підсумковий модульний контроль (ПМК) здійснюється по завершенню вивчення програмного матеріалу модуля з дисципліни і проводиться, як правило, на останньому занятті модуля. Складання та перескладання підсумкового модульного контролю проводиться у відповідності до «Положення про організацію та методику проведення оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти в Полтавському державному медичному університеті».

До ПМК допускають здобувачів вищої освіти, які набрали необхідну мінімальну кількість балів впродовж поточного контролю (середній бал успішності 3,0 і вище), не мають невідпрацьованих пропусків семінарських та практичних занять, засвоїли теми винесені для самостійної роботи в межах модуля та виконали всі вимоги з кожної навчальної дисципліни, які передбачені робочою навчальною програмою з дисципліни.

Результат ПМК оцінюється у балах і в традиційну 4-бальну оцінку не конвертується. Максимальна кількість балів ПМК складає 80 балів. Мінімальна кількість балів ПМК, при якій контроль вважається складеним складає 50 балів. Максимальна кількість балів за модуль складає 200 балів (з них до 120 балів за поточну успішність).

За умов порушення здобувачем вищої освіти правил академічної доброчесності (п.2.2.5. Правил внутрішнього розпорядку) результати оцінювання, отримані під час складання ПМК здобувачу освіти за відповідь виставляється оцінка «незадовільно».

Здобувачі вищої освіти які під час вивчення модуля, з якого проводиться підсумковий контроль, мали середній бал поточної успішності від 4,50 до 5,0 звільняються від складання ПМК і автоматично (за згодою) отримують підсумкову оцінку відповідно до *таблиці 2*, при цьому присутність здобувача освіти на ПМК є обов'язковою. У разі незгоди з оцінкою, зазначена категорія здобувачів вищої освіти складає ПМК за загальними правилами.

Отримані бали за модуль науково-педагогічний працівник виставляє у «Відомість підсумкового модульного контролю» та індивідуальний навчальний план студента.

Таблиця №2. Уніфікована таблиця відповідності балів за поточну успішність, балам за ПМК, екзамен, та традиційній чотирьохбальній оцінці.

Середній бал за поточну успішність (А)	Бали за поточну успішність з модуля (А * 24)	Бали за ПМК з модуля (А*16)	Бали за модуль та/або екзамен (А*24 + А*16)	Категорія ЄКТС	За 4-бальною шкалою
2	48	32	80	F FX	2 незадовільно
2,1	50	34	84		
2,15	52	34	86		
2,2	53	35	88		
2,25	54	36	90		
2,3	55	37	92		
2,35	56	38	94		
2,4	58	38	96		
2,45	59	39	98		
2,5	60	40	100		
2,55	61	41	102		
2,6	62	42	104		
2,65	64	42	106		
2,7	65	43	108		
2,75	66	44	110		
2,8	67	45	112		
2,85	68	46	114		
2,9	70	46	116		
2,95	71	47	118		
3	72	50	122	E	3 задовільно
3,05	73	50	123		
3,1	74	50	124		
3,15	76	50	126		
3,2	77	51	128		
3,25	78	52	130	D	

3,3	79	53	132			
3,35	80	54	134			
3,4	82	54	136			
3,45	83	55	138			
3,5	84	56	140	С	4 добре	
3,55	85	57	142			
3,6	86	58	144			
3,65	88	58	146			
3,7	89	59	148			
3,75	90	60	150			
3,8	91	61	152			
3,85	92	62	154			
3,9	94	62	156			
3,95	95	63	158			
4	96	64	160	В		4 добре
4,05	97	65	162			
4,1	98	66	164			
4,15	100	66	166			
4,2	101	67	168			
4,25	102	68	170			
4,3	103	69	172			
4,35	104	70	174			
4,4	106	70	176			
4,45	107	71	178			
4,5	108	72	180	А	5 відмінно	
4,55	109	73	182			
4,6	110	74	184			
4,65	112	74	186			
4,7	113	75	188			
4,75	114	76	190			
4,8	115	77	192			
4,85	116	78	194			
4,9	118	78	196			
4,95	119	79	198			
5	120	80	200			

Методика та засоби стандартизованого оцінювання при складанні модульного контролю

Засоби діагностики успішності студентів: тести; індивідуальні профілізовані завдання.

ПМК складають шляхом написання письмової роботи, яка складається з чотирьох частин (завдань), рівнозначних за складністю. За кожне завдання студент може набрати максимум 20 балів.

Максимальна кількість балів підсумкового модульного контролю становить 80.

Методичне забезпечення

1. Робоча навчальна програма.
2. Силабус.
3. Список рекомендованої літератури.
4. Матеріали для контролю знань, умінь і навичок студентів:
 - тести різних рівнів складності;
 - профілізовані індивідуальні завдання;
5. Мультимедійні презентації.

Методичним забезпеченням з вивчення дисципліни є тематичні таблиці, тематичні папки, дошка, стаціонарні стенди, спеціалізовані підручники, словники та довідники, методичні розробки для викладачів та методичні вказівки для студентів з підготовки до практичних занять.

Рекомендована література

Базова

Для аудиторної та позааудиторної роботи з предмета «Українська мова за професійним спрямуванням» студенти забезпечені методичними вказівками для самостійної роботи та **навчальними посібниками**:

1. Лещенко Т.О. Атлас культури мови медика: навчально-наочний посібник/Т.О.Лещенко, М.М.Жовнір, В.Г.Юфименко.- Львів: Магнолія - 2021.- 144с.
2. Лещенко Т. О. Українська мова за професійним спрямуванням : навчальний посібник / Т. О. Лещенко, Т. В. Шарбенко, В. Г. Юфименко. – Вид. 2-ге, переробл. й доповн. – Львів : Видавництво «Магнолія 2006», 2024. – 364 с.
3. Лещенко Т.О. Українська мова в медицині: навчальний посібник для самостійної роботи студентів вищих навчальних закладів МОЗ України / Т.О. Лещенко, Т.В.Шарбенко, В.Г. Юфименко. - Полтава, 2017. – 332с.
4. Лещенко Т. О. Український правопис: новації та варіації : наочно-навчальний посібник / Т. О. Лещенко, Н. В. Бондар, М. М. Жовнір. – Полтава : УМСА, 2020. – 40 с.

Допоміжна

1. Золотухін Г.О. Фахова мова медика : [підручник] / Г.О. Золотухін, Н.П. Литвиненко, Н.В. Місник. – К. : Здоров'я, 2022. – 392 с.

16. Інформаційні ресурси

1. Державна мова – мова професійного спілкування [Електронний ресурс].- Режим доступу: <http://www.studopedia/info/>.
2. Мова професійного спілкування як функціональний різновид української літературної мови. Українська медична термінологія в професійному спілкуванні. Лексико-стилістичні норми. Словники у професійному спілкуванні. Типи словників. Роль словників у підвищенні мовної культури [Електронний ресурс].- Режим доступу: <http://intranet.tdmu.edu.ua/>.

4. Сайт ПДМУ, сторінка кафедри, репозитарій ПДМУ.

<https://www.pdmu.edu.ua/>

<https://ukrstudy.pdmu.edu.ua/>

<https://ukrstudy.pdmu.edu.ua/common/navchalno-metodichni-vidannya>

Розробники:

- Лещенко Т.О. - завідувачка кафедри українознавства та гуманітарної підготовки, кандидат філологічних наук, доцент;
- Юфименко В.Г. - старший викладач закладу вищої освіти кафедри українознавства та гуманітарної підготовки.